

Recull de recursos

Octubre 2002

Biodiversitat

Quan parlem de biodiversitat, pensem en primera instància en el medi natural. Però una ciutat com Barcelona és també un ecosistema que acull una important diversitat d'animals i plantes. Només per posar un exemple, el nombre d'espècies d'ocells de la zona urbana és comparable a la del Parc de Collserola.

Us presentem un recull de recursos on trobareu tant materials per tractar els aspectes més propers com ara el verd urbà, els animals a la ciutat o els aliments, com altres relacionats amb la importància de preservar la biodiversitat a nivell global.

Us presentem...

Lectures bàsiques

Per començar

Lectures d'aprofundiment

Per qui vulgui saber-ne més

Llibres per a infants i joves

Fins als 16 anys

Materials didàctics

Amb indicació dels nivells educatius

Vídeos, jocs i material multimèdia

Imatges i paraules

Activitats i visites

Amb indicació dels nivells educatius

Webs

Guia per a navegants

Exemples de com posar-s'hi

Mans a la feina!

☞ ...Lectures bàsiques

Boada, M.; Capdevila, L. *Barcelona: biodiversitat urbana*. Barcelona: l'Ajuntament, 2000. 254 p.

El més rellevant d'aquesta obra és la descripció dels diferents ambients urbans i dels éssers vius que hi habiten.

Ciclos: Cuadernos de comunicación, interpretación y educación ambiental. Estrategias sociales para la conservación de la biodiversidad [monogràfic]. Núm. 10 (Nov. 2001). Valladolid: Gestión y Estudios Ambientales, 1996.

Domínguez, L. M. *Guía de la fauna callejera*. Barcelona: Rubes, 1994. 190 p.

Ens introdueix les característiques de la fauna de la ciutat i ens convida a protegir-la i preservar-la.

El Huerto familiar ecológico: la gran guía práctica del cultivo natural. Barcelona: RBA, c1999. 415 p.

Amb moltes il·lustracions representatives, es tracta d'una obra eminentment pràctica.

Medi Ambient, tecnologia i cultura. Biodiversitat: el llegat de l'evolució [monogràfic]. Núm. 12 (jul. 1995). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient, 1991.

Diversos articles ens mostren les múltiples facetes de la biodiversitat.

Pascual, J. A. *La vida amenazada: cuestiones sobre la biodiversidad*. Barcelona: Nivola, 2001. 169 p. [Col·lecció:] Matices, núm. 1.

Obra divulgativa sobre la problemàtica que comporta la pèrdua accelerada de la diversitat de la vida.

Perspectiva ambiental. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat; Fundació Terra, 1995-. [Supl. *Perspectiva Escolar*]

Alguns dels monogràfics tracten temes com: revegetar, rates-pinyades, l'agricultura i permacultura.

Reintroducció del falcó pelegrí: la peça que faltava a l'ecosistema urbà. Barcelona: l'Ajuntament, 1999. 1 fitxa.

[Col·lecció:] Fitxes de sostenibilitat, núm. 6.

Explica l'actuació portada a terme per a la reintroducció d'aquest rapinyaire a la ciutat de Barcelona.

(Tots): quaderns d'educació ambiental. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1993-.

Revista electrònica que a partir del número 16 podem trobar a la web www.tots.net.

Hi ha quatre números que trobem d'especial rellevància pel que fa a la biodiversitat. Estan dedicats a: tràfic il·legal d'espècies, esculls de corall, boscos i illes.

☞ ...Lectures d'aprofundiment

Monogràfics

Anderson, L. *Transgènics: ingenieria genética, alimentos y nuestro medio ambiente*. Madrid: GAIA Proyecto 2050, 2001. 224 p.

Carson, R. L. *Primavera silenciosa*. Barcelona: Crítica, 2001. 255 p.
Un clàssic del moviment ecologista que manté tota la seva vigència. Tracta en particular els efectes nocius dels pesticides.

Declaració de Rio ; Declaració de principis relatius als boscos ; Conveni sobre el canvi climàtic ; Conveni sobre la diversitat biològica : Cimera per a la Terra : Conferència de les Nacions Unides per al Medi Ambient i el Desenvolupament. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient, 1995. 47 p.

Margulis, L.; Sagan, D. *Què és la vida?* Barcelona: Proa, 1997. 269 p.

Obres de consulta

Biosfera. Folch, R. (dir.). Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1999. 10 vol.

Brown, L. R., et al. *Signes vitals: les tendències ambientals que configuren el nostre futur*. Barcelona: Mediterrània, 1996-.
Consulteu l'apartat de "Trets ambientals"

L' Estat del món. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1993-.

☞ ...Llibres per a infants i joves

Chottin, A. *Els animals a la ciutat*. Barcelona: Baula-Edelvives, c1994. 53 p. [Col·lecció:] Coneixements Baula.
A partir de 6 anys.

Col·lecció *Cicles vitals*
A partir de 3 anys. Conjunt de llibres temàtics il·lustrats, editats per Edebé.

Davis, K. *Qui salta?* Barcelona: Joventut, 1999. [34] p.
De 2 a 5 anys. Útil per introduir la locomoció animal.

Hare, T. *Mundos naturales*. Barcelona: Blume, 1995. 142 p.
A partir de 10 anys. Àmplia informació sobre els hàbitats de la terra. Inclou desplegable panoràmics.

Jeunesse, G.; Hugo P. de. *Los bichos de la casa*. Madrid: SM, c1998. [Col·lecció:] Mundo maravilloso, núm. 51.
De 3 a 7 anys

Newkirk, I. *50 coses que tú pots fer per protegir els animals*. Barcelona: Blume, 1994. 150 p.
A partir de 12 anys.

Peyrols, S. *La historia de la vida*. Barcelona: Joventut, c2000. 63 p.
A partir de 10 anys. Sexualitat i altres funcions dels animals.

☞ ...Materials didàctics

Biodiversidad – Educación primaria. [S.l.]: Administración de la Comunidad Autónoma del País Vasco. Departamento de Ordenación del Territorio, Vivienda y Medio Ambiente, 1996. 1 carpeta.
Tres unitats didàctiques adreçades als tres cicles de primària.

Colectivo de Educación Ambiental. *La biodiversidad: un mundo de vida*. Zaragoza: Gobierno de Aragón. Departamento de Medio Ambiente, 2001. 1 carpeta.
Segon cicle d'ESO. Unitat didàctica que inclou un quadern per al professorat i 32 fitxes per a l'alumnat.

Col·leccions de fitxes d'identificació
Joves i adults. Fitxes didàctiques editades pel Consorci del Parc de Collserola per identificar les plantes i els ocells més freqüents de Collserola.

Franquesa, T., et al. *Hàbitat: guia d'activitats per a l'actuació ambiental*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació, 1999. 360 p.
Infants des de 4 anys, joves i adults. Guia pràctica amb 50 activitats de caire lúdic per a l'àmbit educatiu formal i no formal. Les activitats centrades o relacionades amb la biodiversitat són la núm. 1 i de la 9 a l'11.

Projecte "Adoptem la ciutat"="Adottiamo la città"
Primària. Material generat per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb l'Ajuntament de Roma. Inclou el marc de referència i la proposta didàctica i diversos fullets temàtics. En destaquem els dedicats a "El verd a la ciutat" i "Animals a la ciutat".

Romón, C. *Guía del huerto escolar*. Madrid: Popular, 1997. 253 p.
Educació infantil i primària. Llibre per al professorat que inclou pautes per a l'organització de l'hort com a recurs educatiu, tècniques de cultiu i propostes d'activitats.

Un mar de boscos: programa educatiu internacional sobre els boscos mediterranis. Madrid: WWF/Adena, 1996. 1 carpeta.
Secundària. Per als professors inclou una guia didàctica i un dossier informatiu. Per als alumnes, quaderns d'activitats i antologies amb una selecció de literatura, imatges, pel·lícules, música, etc.

VanCleave, J. *Ecología para niños y jóvenes: actividades superdivertidas para el aprendizaje de la ciencia*. México: Limusa, c1998. 227 p. [Col·lecció:] Biblioteca científica para niños y jóvenes.
A partir de 10 anys. 25 activitats pràctiques per introduir conceptes d'ecologia i problemàtica ambiental.

☞ ...Vídeos, jocs i material multimèdia

Capità Enciam i la natura [Enregistrament de vídeo].

Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient, DL 1996. 1 vídeo VHS. [33 min.]

Tot tipus de públic a partir de 6 anys.

Imatges i sons de l'aigua [Enregistrament de vídeo].

Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1994. 1 vídeo VHS. [24 min.]

Educació infantil. Conté guia didàctica. En un dels quatre capítols tracta el tema de l'aigua i els éssers vius, tant aquàtics com d'altres que no ho són.

Imatges i sons de la terra [Enregistrament de vídeo].

Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1999. 1 vídeo VHS. [25 min.]

Educació infantil. Conté guia didàctica. Un dels quatre capítols tracta la relació dels animals i les plantes amb la terra.

La Selva, una farmacia [Enregistrament de vídeo]. Hartzell, J. (dir.). [S.l.]: Central TV; Television Trust for the Environment, 1990. 1 vídeo VHS. [52 min.]

A partir de secundària. Documental que explica la gran quantitat de principis actius que s'obtenen de les plantes amazòniques. També parla de la problemàtica de la destrucció actual.

Ocells de Collserola: guia multimèdia de les espècies més freqüents [cd-rom]. [Barcelona]: Alosa, 2001. 1 cd-rom.

Joves i adults. Integra la versió multimèdia de les col·leccions de fitxes "Ocells de Collserola", descripció i cant de les diferents espècies, un joc basat en dades reals amb diferents nivells de dificultat i informació sobre les línies de recerca i programes d'educació ambiental del Parc de Collserola.

Protegim el nostre planeta, I [Enregistrament de vídeo].

Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1992. 1 vídeo VHS. [52 min.]

Educació primària. Inclou una guia didàctica. Material que consta de quatre capítols dels quals fem incidència en el primer: *Parcs urbans*. Pot anar destinat a alumnes de tots els cicles segons el grau de complexitat que es vulgui donar a les activitats.

Roca, M., et al. *Arbres de Catalunya* [Joc]. 2^a ed. Dosrius: Escola de Natura del Corredor, 1991. 1 caps amb fitxes identificatives.

A partir d'11 anys. Joc de cartes per identificar els arbres de Catalunya.

☞ ...Activitats i visites

Can Coll. Centre d'Educació Ambiental

Parc de Collserola. Inf. i inscripcions: tel. 93 692 03 96

A/e: cancoll@retemail.es

Infantil i primària. Ofereix un ampli ventall d'activitats entre les quals s'inclouen aproximacions al món rural, a la fauna, a la vegetació, al bosc, etc.

Centre d'Informació

Parc de Collserola. Inf. i inscripcions: tel. 93 280 35 52

A/e: cpcollserola@amb.es

Tot tipus de grups organitzats. Activitats pensades per facilitar un primer contacte amb el Parc.

Consorti El Far, Centre de Treballs del Mar

Inf. i inscripcions: tel. 93 221 74 57

A/e: elfar.pedu@diba.es

Web: www.diba.es/elfar

Educació primària, secundària i batxillerat. Destaquem dues de les activitats que es presenten al seu programa educatiu: "El cicle de la vida al mar i els paisatges submarins" i "Els habitants de la nostra mar".

"Fauna amenaçada"

Fundació "la Caixa"

Informació: tel. 902 22 30 40

A partir de 8 anys. Exposició itinerant sobre les espècies animals de Catalunya en perill d'extinció.

Jardí Botànic de Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 93 426 49 35

A/e: jardibotanic@mail.bcn.es

Web: www.jardibotanic.bcn.es

Per a primària, activitats d'aproximació a la vegetació de les mediterrànies i les seves adaptacions, cultiu de plantes, etc. Per a secundària i públic en general, itineraris interpretatius.

Mas Pins. Centre d'Educació Ambiental

Parc de Collserola. Inf. i inscripcions: tel. 93 406 84 52

A/e: maspins@bcn.servicom.es

Per a secundària s'inclouen activitats sobre la vegetació i la fauna. Per a universitaris, mestres i professors s'ofereixen cursos, pràctiques, sessions de didàctica, etc.

Museu de Zoologia de Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 93 319 69 12 Ext. 34

A/e: activmuseuciencias@mail.bcn.es

Web: www.museuzoologia.bcn.es

A partir de primària. Tallers i visites a les exposicions permanents i al conjunt de col·leccions. També es pot visitar la fonoteca zoològica on es troben enregistraments sonors.

Parcs i Jardins. Ajuntament de Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 93 428 39 34

A/e: mfuertes@mail.bcn.es

Web: www.bcn.es/parcsijardins

Activitats de participació ciutadana per a tots els públics i activitats d'educació ambiental per a educació infantil, primària i secundària. Es realitzen a diversos parcs i jardins de la ciutat, a les platges i a la granja de Can Cadena.

... Webs

<http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>

Web del banc de dades de biodiversitat de Catalunya, una recopilació de tota la informació sobre la biodiversitat del nostre país. Inventari dels elements i identificació de la seva distribució territorial.

www.bcn.es/parcsijardins

Web de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins de Barcelona. Informació sobre tots els parcs de la ciutat, gestió sostenible del verd urbà, agenda d'activitats, etc. Destaquem l'apartat dedicat a les espècies vegetals, que inclou un ampli catàleg de plantes.

www.depana.org

Web de la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural. Hi trobareu informació sobre l'entitat, estudis, projectes, campanyes d'educació ambiental, notícies d'actualitat, etc.

www.gencat.es/mediamb

Web del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Web molt complerta de la qual en destaquem la secció sobre el patrimoni natural de Catalunya. Inclou l'estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat. També són d'interès l'apartat dedicat a la fauna existent a Catalunya i el d'educació ambiental, que ofereix un quadern de camp de 22 activitats que es pot descarregar des de la web.

www.grain.org/sp/publications

A través d'aquesta web podem accedir a la revista electrònica *Biodiversidad: sustento y culturas*. És una publicació trimestral independent produïda conjuntament per GRAIN i REDES-AT. Encara que sigui d'àmbit llatinoamericà, molts dels seus articles són de caràcter general.

www.mma.es/naturalia

Web del *Ministerio de Medio Ambiente*. *Naturalia hispánica* és un sistema d'informació per a la conservació de la biodiversitat. Inclou l' *Estrategia española para la conservación y el uso sostenible de la diversidad biológica*.

... Exemples de com posar-s'hi

Agenda 21 Escolar

Iniciativa conjunta de la Comissió de Sostenibilitat i Ecologia Urbana i de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Durant el curs 2002-2003 participen en el programa 96 escoles. La *Guia per a l'Agenda 21 Escolar* explica en què consisteix el projecte i dóna orientacions per al seu desenvolupament fase per fase.

Diversos dels projectes se centren en l'hort escolar. Una altra possibilitat de treball és fer una Ecoauditoria sobre la biodiversitat amb la participació de l'alumnat.

A la web www.bcn.es/agenda21/A21_ESCOLAR.htm

trobareu informació sobre el programa i un resum de tots els projectes del curs passat.

Més informació al Centre de Recursos Barcelona Sostenible.

Recull realitzat per:

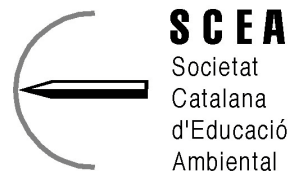
Ajuntament de Barcelona

Carrer Nil Fabra, 20 baixos
08012 Barcelona
Tel. **93 237 47 43**
Fax. **93 237 08 94**
A/e: recursos@mail.bcn.es
Web: www.bcn.es/mediambient

Horari:

De dilluns a divendres de 9.30 a 14 h – 16.30 a 20 h.
Dissabtes d'11 h a 13.30 h.

En conveni amb:

Carrer Aragó, 281, 1r 1^a
08009 Barcelona
Tel.: 93 488 29 79
Fax: 93 487 32 83
A/e: scea@pangea.org
Web: www.pangea.org/scea